

Förre statsministern Paavo Lipponen

Tal vid minnesstunden för president Mauno Koivisto

Ständerhuset den 25 maj 2017

Kan publiceras ca. kl. 17.30

Ärade fru Tellervo Koivisto, Mauno Koivistos anhöriga,

Herr Republikens President,

Ärade statsminister,

Övriga begravningsfölje,

Hyvät Naiset ja Herrat,

Excellencies, Ladies and Gentlemen

Vi har lagt president Mauno Koivisto till hans sista vila. Finlands folk har visat honom stor respekt på ett sätt som påminner om den uppskattning president Urho Kekkonen fick.

Urho Kekkonen ledde Finland genom de svåraste skedena av kalla kriget och skaffade vårt land utrymme att samarbeta med västländerna. Han agerade med eftertanke, men beslutsamt när Finlands intressen så krävde. Så gjorde även Mauno Koivisto: när det blev dags för Finland att hitta sin plats i världen efter kalla kriget, fattade han historiska beslut utan att tveka.

Vilka var de erfarenheter och aspekter som lade grunden för Mauno Koivistos väg mot presidentskapet?

Det första var ett gott hem som lärde honom att uppskatta arbete och leva anspråkslöst. Med sig hemifrån fick han en djup, personlig kristen tro. Det andra var kriget, striderna i främsta linjen, att klara denna extrema utmaning.

Eftertanke och en intellektuell nyfikenhet var karakteristiskt för Mauno Koivisto alltsedan ungdomen. Möjligheten att studera och bekanta sig med utlandet var säkert befriande upplevelser som han uppriktigt njöt av. När Koivisto blev filosofie

doktor 1957 hade han utvecklats till en intellektuell som trivdes bäst i den så kallade O-gruppen inom ekonomist-intelligentian.

Men låt oss inte glömma äktenskapet med Tellervo Kankaanranta, utan vilket Mauno Koivistos väg kanske skulle ha varit annorlunda. Vi yngre par har av paret Koivisto fått en synnerligen viktig modell för hur man stöder och hjälper varandra.

Arbetet i Åbo hamn och ideella intressen förde Koivisto till arbetarrörelsen, fackföreningen och socialdemokratin. I kriget hade han kämpat mot ett yttre hot, efter kriget var det dags att bekämpa ett inre hot som utgjorde en reell fara för vår demokrati. När det var hårda tag som gällde kunde man inte stå passiv och ta emot.

På 1960-talet gav sig Mauno Koivisto in i en ideologisk diskussion med tidens radikala, och han avsåg sig den romantiska vänsterideologin, som kunde ha lett till anarki. Lag och ordning, stabila förhållanden, var för honom av grundläggande vikt. Han övergav ytterligheterna, för att använda ett av dagens modeord, men låtsades inte vara någon "förnuftig människa" som placerar sig mellan ytterligheterna utan att ta ställning.

Utrikespolitiken började intressera Mauno Koivisto allt mer; ett exempel på det är att han tidigt började studera ryska. Han förstod Urho Kekkonens agerande och bidrog på ett betydande sätt till att SDP började stödja Kekkonens utrikespolitik och söka fungerande partirelationer till Sovjetunionen under ledning av Rafael Paasio.

Urho Kekkonens neutralitetspolitiska maxim var: "Vi är inga domare, utan läkare." Mauno Koivisto kunde sammanfatta sina utrikespolitiska åsikter lika kärnfullt.

Jag var på plats när statsminister Koivisto sommaren 1980 i Helsingfors tog emot en rikssvensk journalistdelegation ledd av Leif Leifland, dåvarande kabinettssekreterare vid Utrikesdepartementet i vårt grannland. På en av de gästade journalisternas fråga om vad statsministern anser vara den största skillnaden mellan Finlands och Sveriges utrikespolitik svarade Koivisto: "Finland håller sina vänner nära och sina fiender långt borta, medan Sverige gör tvärtom."

De svenska gästerna förstod både innebörden och humorn. Mauno Koivisto tyckte om det svenska språket, och han kände varmt för det finlandssvenska samfundet. Hans relationer till Sveriges ledare var goda, i många fall även mycket varma.

Det fick jag uppleva när jag hösten 1980 var med på statsministrarna Mauno Koivistos och Thorbjörn Fälldins fiskeresor i de nordligaste svenska fjällen. Statsministrarnas vänskap stördes inte av att det var Fälldin som fångade all fisk.

Mina Damer och Herrar,

Under Mauno Koivistos politiska karriär upplevde Finland två stora brytningsskeden: ett inrikespolitiskt och ett utrikespolitiskt.

Under sin andra regering hamnade Koivisto i en ny överlevnadskamp. Hade han vad som krävdes av en statsminister, för att inte tala om en president, undrade man både här och där. Under de år då det ibland kändes som om ingenting blev som det skulle hade statsministern i olika skeden alltid ett eget uttryck för situationen:

”Går man för att mala så blir det mjöl”,

”En kris inom regeringen, inte en regeringskris”,

”Regeringen har på nåt sätt tuggat på, och alla stora frågor har lösts”,

”Det ordnar sig”, skulle kunna passa som hälsningar till den nuvarande regeringen.

Åbobo som han var hade Koivisto ett sätt att tala som bara ökade hans trovärdighet. Om jag som statsminister skulle ha försökt använda savolaxiska uttryck, hurdan respons skulle jag månntro då ha fått.

Övergången från Kekkonens tid till Koivistos tid 1982 förlöpte sist och slutligen i god demokratisk ordning. Vi lever i en tid som i grunden började då, en tid av ny, sund parlamentarism. I regeringen sitter omväxlande olika partier, och inget av dem är självskrivet.

I det andra, utrikespolitiska brytningsskedet, som inföll vid slutet av kalla kriget, fattade president Mauno Koivisto på hösten 1991 besluten att ansöka om medlemskap i Europeiska gemenskapen och att säga upp VBS-pakten vid en tidpunkt då Finlands intressen krävde snabba lösningar. Samtidigt sörjde han för kontinuiteten i vår utrikespolitik.

År 1991 var inte år noll för Finland. Vi kom inte ut från kylan, utan vi gick in i Europeiska unionen med höguret huvud, som ett lika gott västland som alla andra i den västliga gemenskapen. Vi får tacka våra stora presidenter Paasikivi, Kekkonen och Koivisto för att vi med hjälp av goda grannrelationer har kunnat ta oss i hamn.

Bästa Åhörare,

I Mauno Koivisto förenades en aristokratisk värdighet, en avslappnad framtoning, ibland också en skälmsk humor. Volleybollen och jord- och skogsbruksarbetet i Täkter var livsvillkor för honom. En bättre expert inom jordbrukspolitik än husbonden i Täkter fanns inte i vårt land.

Volleyboll måste Mauno Koivisto få spela överallt där det bara fanns en möjlighet. I Dubrovnik, vid ett besök i Jugoslavien 1980, vid förberedelserna inför en volleybollmatch med ett lokalt damlag, lärde han mig vid uppvärmningen att ta emot en serve. När jag positionerat armarna så att jag var redo för mottagningen, sade Koivisto: "En läraaktig pojke!" Det var det bästa erkännandet jag fick av honom.

I Mauno Koivisto förverkligades den finländska drömmen, och det gynnade fosterlandet. Han kunde verka distanserad, men han upplevdes som nära alla.

Platon skapade idén om en filosofkung, som skulle vara vis och samtidigt också kontrollerad i sin maktutövning. Platon fann ingen sådan regent inom Greklands inflytelsesfär. Under vår tid är det Mauno Koivisto som bäst av alla statsmän jag känner till motsvarar detta ouppnåeliga visdomsideal.

Machiavelli definierade politiken som en maktkamp på rösternas marknad, där det är till fördel om man verkar dygdig. Ibland kan det också hända, fortsatte Machiavelli, att den som väljs är dygdig.

När vi i dag med saknad tänker på Mauno Koivisto kan vi vara glada över vad han var och över vad han gjorde för fosterlandet.